

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לצייון מרן רננו עובדיה יוסף צוק"ל
עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זכובי בן פינחס זצ"ל ע"ש מו' שרה זכובי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשַׁת: תְּצַנֶּה

עֲלוֹן מִס': 1,840 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זכובי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב
העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכובי שליט"א

הרווח וההצלה מהמקום האחר...

לפני כחמישים שנה היה המעשה. רשת "החינוך העצמאי" נקלעה למשבר תקציבי עמוק. הרשת, שפְּרָשָׁה מערך של תלמודי תורה ומסדות "בית יעקב" בכל רחבי הארץ, תוקצבה אמנם חלקית על ידי הממשלה, אבל תוספת שיעורי התורה ולימודי הגמרא, כמו גם החזקת כיתות קטנות - ונפרדות, לבנים ולבנות - ביישובים מרוחקים, כל אלו נפלו על כתפי העסקנים בראשות גדולי התורה אשר פעלו בלא ליאות, הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל כאן, והגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל בארצות הברית, שהתדפקו על פתחי נדיבים והתרימום. ועם כל זאת הלך הגרעון ותפח, עד שאיים לשתק את המערכת. התכנסו גדולי הדור וקראו את עשירי תל אביב לאסיפה. העסקנים הציגו את המצב, סיבותיו והשלכותיו: מורים לא יקבלו משכורות, בתי ספר ייסגרו, התלמידים ייפלטו חלילה, יצאו אל הרחוב וסכנותיו, ייקלטו במוסדות כפרניים, יאבדו לעד! הדוברים השתקו, וההתרמה החלה, חמש מאות לירות, שבע מאות, ארבע מאות, אלף. מסכומים אלו לא תבוא הישועה. הכנס היה לבזיון. לכישלון מוחלט. לא לכך ציפו.

לפתע נשמע קולו של האדמו"ר הנערץ מוויז'ניץ, זצ"ל. "רבותי, אמר, יש לי קושיא". ההתרמה הכושלת נעצרה, הכל היטו אוזן. הרבי החל בדבריו: לפני כאלפיים ושלוש מאות שנה כתב המן בן המדתא האגגי ספרים, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. הדבר נודע למרכי, שלבש שק ואפר ויצא לרחוב העיר בזעקה גדולה ומרה. חרדה אסתר המלכה ושלחה לשאול מה זה ועל מה זה. סיפר, שהמן מבקש להשמיד את היהודים ב"ג אדר בשנה הבאה. בעוד אחד עשר חודשים. תבע אסתר תיכנס אל המלך ותתחנן לפניו להעביר את רוע הגזירה. ענתה אסתר שמזה חודש ימים לא נקראה אל המלך, ומי שבא בלא הזמנה - אחת דתו להמית, לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה.

מרדכי ענה במילים נחרצות. למעשה, האשים את אסתר בהשתמטות: "אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מפל היהודים. כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית אביך תאבדו, ומי יודע אם לעת קזאת הגעף למלכות". (אסתר ד, יד) לא, ודאי לא יעלה על הדעת שאסתר לא הייתה מוכנה למסור נפשה למען אפשרות הצלתו של עמה! אלא מאי, טעמה ונימוקה היו עימה: מה הבהילות, מה דוחק כל כך? הגזירה נועדה לעוד אחד עשר חודשים. אני לא נקראתי זה שלושים יום - ודאי אוזמן בעוד שבוע, שבועיים, חודש, חודשיים - ואז אבוא בלי להסתכן, אבוא בנשיאת חן, ורבים סיכויי להצליח. אבל עתה, שאתפרץ ביוזמתי, ויתכן שהשרביט לא יושט, ויהרגוני מיד, בלא לשמוע מה בפי - מה ארוית, ומה ירוויח העם. להיפך, יפסיד את תקוותו היחידה. ואז, מה יהא על העם, כיצד ינצל!?

דברים של טעם. מדוע סירב מרדכי לשמוע, מדוע דחק בה להסתכן מיד? ועוד, אם בטוח היה כי "רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" - מדוע יסכן את חיי אסתר הצדקת? ואם כה בטוח הוא כי רווח והצלה יעמדו, מדוע לבש שק ואפר וזעק זעקה גדולה ומרה!? שאלות נוקבות. שתקו הכל, המתינו לתשובה. והרבי אמר: מרדכי ידע שיש עוד אחד עשר חודש. וידע שתתחיל שתדלנות מסועפת, שבסופו של דבר תישא פרי. אך ידע דבר נוסף: אם יהיו אלו מרדכי ואסתר שיטו את לב המלך לטובה, העם יהיה אסיר תודה לגדוליו - והם יקרינו עליו מהודם וינחום לדרכה של תורה, ל"קִיְמוּ וְקַבְּלוּ", ל"אורה זו תורה". אבל אם אסתר תהסס, ועסקנים מפלגתיים שאינם דתיים ייכנסו בעובי הקורה, "רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" - אזי ינהה העם אחריהם, חלילה, "ואת ובית אביך תאבדו", המורשת שאת מייצגת תזנח!

אף כאן, סיים הרבי את דבריו. יודע אני מדוע אינכם נענים להתרמה. חושבים אתם: החינוך התורני לא יקרוס, הממשלה תזרים כספים. וזה נכון - אבל כספים אלו יהיו "רווח והצלה ממקום אחר", ולא יינתנו חנים! הממשלה תכתוב תנאים: תכני לימוד, פיקוח זר, והחינוך - לא יהיה עוד עצמאי! הנה אני, איני עשיר, ועול החזקת מוסדותי עלי - ואני תורם עשרים וחמש אלף לירות! נרעשו העשירים ופתחו את ידם, והמגבית הצליחה מעל למשוערי!

בפרשת תצוה לא מוזכר משה רבנו, וכן בחומש דברים בפרשיות ראה, שופטים, כי תצא וכי תבוא, ובכל חומש בראשית. ומרומז באותיות "מחני נא מספרך אשר כתבת" א-חומש בראשית, שופטים, ראה, כי תצא, כי תבוא, תצוה. והסיבה שמשה לא נזכר בפרשה, מפני שביקש מהקדוש ברוך הוא בפרשת חטא העגל: "מחני נא מספרך אשר כתבת", תיבת "מספרך" הוא "מספרך", ופרשת תצוה היא הפרשה העשרים מתחילת התורה. (ספרים)

כתית למאור להעלת נר תמיד (כו, כ) - בבית המקדש הראשון דלק נר התמיד ת"י שנים (410), ובבית המקדש השני ת"כ (420), כמנין "כתית". (בעל הטורים)

שנים ליום תמיד (כט, לח) - ראשי התיבות בגימטריה 730. במשך השנה מקריבים 730 תמידין, כי בשנה יש 365 ימים ובכל יום שני תמידין, הרי 730 תמידין בשנה. (חומת אנך)

ושכנתי בתוך בני ישראל (כט, מה) - מסופר על **רבי נפתלי מרופשיץ**, שכשהיה ילד קטן אמר לו אביו אם תאמר לי היכן נמצא הקדוש ברוך הוא אתן לך זהוב אחד. ענה לו הקטן: אם תגיד לי איפה הוא לא נמצא אתן לך שני זהובים, כי הקדוש ברוך הוא **מלא כל הארץ כבודו**.

פורים: איש יהודי היה בשושן הברכה (אסתר ב, ה) - מרדכי היה יהודי לא רק בבית המדרש, ולא רק בבית התנהג כיהודי, אלא גם ב"שושן", בעיר, ברחוב, בין הבריות. (רבי יהונתן אייבשיץ)

וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים (אסתר ט, כח) - הניסים שהקב"ה עושה לעם ישראל לא יעברו לעולם מתוך היהודים, בכל דור ודור הם מתחדשים. (הבעל שם טוב)

פעם התאונן למדן אחד בפני הנצי"ב **מוולוז'ין** ואמר: "מדוע אדמו"רי החסידים חיים בהרחבה בבתים מרווחים, בעוד שראשי הישיבות וגדולי תורה מתפרנסים בצער ובדוחק גדול?" השיב הנצי"ב: "מוזמן משה ואהרן כבר היה כן. אהרון הכהן שעוסק היה בעבודה, לבש בגדי זהב משובצים באבנים טובות ומרגליות שעלותן גדולה מאוד, ואילו משה רבנו שמסר לנו את התורה מפי הגבורה, לבש בגדים פשוטים ובידו היה רק מטה פשוט ותו לא..."

שנון

מושגים ביהדות

חודש אדר

בט"ו באדר ה'רנ"ב (1492) - **גירוש ספרד**: המלך פרדיננד השני והמלכה איזבלה חתמו על צו המורה ל-150,000 נתיניהם היהודים להמיר את דתם לנצרות או לעמוד בפני גירוש.

בט"ו באדר ג' אלפים ש"צ, נתן המלך כורש רשות להתחיל לבנות את **בית המקדש השני**, וביום זה בימי שיבת ציון החלו גם בבניית חומת ירושלים לאחר שנים, על ידי עזרא ונחמיה, ועשאוהו יום טוב, כמובא במגילת תענית.

בט"ז באדר ה'תרפ"א (1921) - **יסוד הרבנות הראשית לישראל**, ובחירה בשני רבנים ראשיים: האחד אשכנזי - הרב אברהם יצחק הכהן קוק, והשני ספרדי - הרב יעקב מאיר, בחסות שלטונות המנדט הבריטי. במקום תפקיד ה'חכם באשי' שהתקיים תחת השלטון העות'מאני.

כ' באדר הוא יום טוב, מפני שבו ביום **נענה חוני המעגל** בימי שמעון בן שטח בזמן בית המקדש השני וירדו גשמי ברכה.

סיפור השבוע

הפשע לא השתלם

בכפר 'אגזו נבהמו' שמדרום למראקש שבמרוקו חי לפני כמאתיים וחמישים שנה הצדיק הנערץ **רבי דוד בן ברוך הכהן זצ"ל**, הנודע בכינויו "**באבא דודו**". נערץ היה למאוד בעיני היהודים, פנו אליו בכל עת צרה ומצוק ונושעו בברכתו. פעם, **בפורים**, **השתכר אחד היהודים**. בהיותו בגילופין הלך לבקר את שותפו המוסלמי. ראה השותף שהיהודי מבוסס ואינו יודע בין ברוך מרדכי לארור המן, הביא גליון נייר וכתב בו שהיהודי מוכר לו את כל חלקו בעסק. העמיד שני עדים וביקש משותפו לחתום על המסמך. גיחך היהודי וחתם, נפרד לשלום והלך לביתו. למחרת, כשבא לחנות כהרגלו, הופתע לשמוע משותפו שאין לו דריסת רגל בחנות כי מכר לו את חלקו. כשניסה למחות, הראהו המוסלמי את המסמך החתום. היהודי הבין שנפל בפת, אך מה בידו לעשות? קם ונסע אל הצדיק "בבא דודו" והסיח לפניו מר ליבו. הרגיעו הצדיק, ואמר: "הסר דאגה מליבך, שוב לביתך ואל תדבר עם הערבי מטוב ועד רע. לא יארך הזמן, והוא יבוא להתחנן לפניך שתמחל ותסלח לו על מעשהו!" **בטח היהודי בברכת הצדיק**, ושב לביתו שליו ורגוע. מאותו יום החלו לפקוד את הערבי צרות רבות ושונות ומשונות - כשרכב על סוסו ליד שער העיר פגעה בו אבן תועה שנער ערבי זרק, ופצעה את מצחו. כעבור יומיים הוזמן למושל העיר, שדרש ממנו במפגיע לעזוב את הבית בו הוא מתגורר. עוד הוא מתאושש, ושוטרי המכס פשטו על חנותו. נתן אל ליבו שמא כל הצרות באות עליו עקב רמאותו. שבור ורצוץ הגיע לבית היהודי, התנפל לרגליו וביקש את סליחתו בדמעות שלישי. **והייתה ליהודי אורה ושמחה וששון ויקר, כן יהיו לנו!**

יוסיף דעת

"פתוחי חתם קדש לה" (כח, לו)

בגמרא (תענית): **נאמר**: "שלשה מפתחות בידי של הקב"ה ואין הוא מוסר אותם לעולם בידי של שליח, ואלו הם: מפתח יולדות, גשמים, ותחיית המתים". וזה נלמד מהפסוקים הבאים: **יולדות** - "ויזכר אלקים את רחל וישמע אליה אלקים ויפתח את רחמה". **גשמים** - "פתח יהוה לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו". **תחיית המתים** - "וידיעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם". **אומר הגאון מוילנא**: "פתוחי חתם" - ראשי תיבות: חיה (יולדת), תחיית המתים, מטר. שלושת אלה הינם "קדש לה" - שלא נמסרו לשליח.

יוסיף חכמה

התכלת ומשמעותה

"ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת" (כח, לא) - המעיל מכפר על עוון לשון הרע. מדוע נבחר דווקא המעיל לכפרה על החטא הזה?! מכיוון שבמעיל יש את התכלת. הקשר יובן על פי **משל**: הזבוב הוא יצור שנטפל לבן-אדם ולא עוזב אותו. המעניין, שאם לאדם יש פצע בגופו, הזבוב יגיש ישירות אליו מבלי להתייחס אל יתר גופו של האדם, הגדול ממנו בעשרת מונים. הזבוב ידבק אל הפצע, ויחזור אליו שוב ושוב למרות כל הנסיונות להניאו מכך... **הנמשל**: כן הוא היצר הרע של לשון הרע הנמשל לזבוב. **מדבר** לשון הרע איננו רואה את האדם כאדם, אלא נטפל לחיסרון אחד שמצא בו ואיננו מרפה. גם שמנסים להניאו מכך או להסביר לו שיש גם צדדים אחרים, הוא איננו מוותר, וחוזר אל החיסרון שוב ושוב... **התכלת במעיל באה להזכיר לאדם**: אל תתמקד במשהו קטן - הסתכל על העולם כולו. התכלת דומה לרקיע מחד, ולים הגדול מאידך. אם תתבונן מלמעלה עד למטה - תמצא איך שהחסרונות אל מול הגודל העצום של היקום מתגמדים... מזכירים לאדם תסתכל בטוב וממילא הרע יתגמד... **זוהי המטרה גם בפתיל התכלת שבציצית** לומר לאדם הסתכל בדבר הטוב ומימלא תגיע ל"לא תגרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם...!"

כמו כן בפורים במגילת אסתר נאמר: "שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי". מה ראו בני יעקב שלא ראו האחרים?! אלא שראו את "תכלת מרדכי". כולם היו בטוחים שהמן על הסוס ומרדכי סוחב אותו. רק היהודים ראו את פתיל התכלת מבצבץ מבגדו של גדול הדור והבינו מיד כי מרדכי הוא אשר נמצא על הסוס והגיעו לשמחה עצומה... **הם התבוננו בטוב... ושמחו מיד...! אומר 'ספר חרדים'**: "וראי אתם אותו" - אותיות ויראתם אותו. אם תראה את התכלת תגיע ליראה!

מפניני מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל

"תעשה כנתת... לכבוד ולתפארת" (כח, מ) - האברך הראשון שהוציא כושר לדיינות ככולל של מרן רבינו מאור ישראל זצוק"ל, היה הרב שלמה שלוש זצ"ל (לימים רבה של חיפה). באותם ימים היה העוני והדוחק קשים, ולא היה בידי כסף לרכוש חלוקא דרבנן של ימינו - 'מעיל פראק'. אישתו של מרן זצ"ל - הרבנית מרגלית ע"ה, הכינה סעודה בביתם והשימחה הייתה רבה על האברך שזכה להתעטר בכתרה של תורה. **ברגע מסויים נכנס מרן לחדרו**, הוציא 'מעיל פראק' והגישו לרב שלוש. "את זה קניתי לך הבוקר, לכבוד יומך הגדול" אמר לו מרן ברגש השתתפות אמיתי בשימחתו. בעידוד מוחשי של גדול הניצב עליו ואומר לו "גדל".

גדולי ומאורי ישראל בקריאת המגילה בחג הפורים

נשיא מועצת

חכמי התורה רבינו שלום כהן שליט"א

הראשון לציון

רבינו אליהו בקשי דורון זצוק"ל

הראשון לציון

מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

אמרת השבוע

"פעמים רבות תוהים בני-האדם אם הצדקה שהם נותנים היא אכן צדקה אמיתית. לכן צריך לפזר שקלים רבים, כדי ששקל אחד יקלע למטרה האמיתית" (רבי אשר מסטולין)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֵשֶׂה לְךָ רֵב

באיזה חפצים מותר לעסוק בשבת

- א. נאמר בישיעה (נח, יג): **אם תשיב משבת רגלך וגו', ממצוא הפפך ודבר דבר, ודרשו חז"ל, חפצין אסורים, והיינו שלא יתעסק אדם בצרכיו בשבת, אפילו בדבר שאין בו שום מלאכה, כגון שעומד בצד שדהו, או בתוך בית החרושת שלו, וניכר הדבר שהוא מעיין בצרכי השדה או בית-החרושת מה שצריך לעשות למחר. ואם לא ניכר שמהרהר בעסקיו, כגון שאינו עומד בצד שדהו, מותר להרהר בהם. ומיהו משום עונג שבת מצוה שלא יהרהר בהם כלל. לפיכך אין לאדם להכנס למקום עבודתו בשבת, כדי להתחיל בעבודה עם צאת השבת.**
- ב. אסור לאדם להמתין בתחנת האוטובוסים מבעוד יום על מנת לנסוע מיד בצאת השבת, אלא אם כן בעת שגשם ניתך ארצה, ונכנס למקום התחנה כדי להגן על עצמו מפני הגשמים, או כדי להגן על עצמו מפני החמה, או כשיש בתחנה ספסל, שבכל אלה לא ניכר אם ממתין לנסוע במוצאי שבת, אלא נראה כעומד לפרוש, או כעומד שם להנצל מפני הגשמים או מפני החמה. אך לא יעיין בלוח זמני הנסיעות, שבוה ניכר שממתין לנסיעה, וגם יש בזה איסור משום קריאת שטרי הדיוטות בשבת.
- ג. אין ללכת בשבת לדירה שחושב לקנותה או לשוכרה, כדי לראות אם היא ראויה לו, או כדי לבדוק מה לתקן בה למחר. וכל זה כשניכר שרוצה לקנותה או לשוכרה, כגון שהיא חדשה או ריקה מדיירים, וכדומה. **הבונה בית, אסור לו להכנס לשטח הדירה בשבת במטרה לעמוד על התקדמות הבניה.**
- ד. מותר לעיין בשבת בדירה שמתגורר בה ולראות מה נחוץ לעשות בה לאחר השבת, שהרי אינו ניכר שמעיין בה לצורך תיקונים ושיפוצים. ומכל מקום ראוי שלא להרהר בזה בשבת.
- ה. ההולך בדרכו בשבת, וראה בחלון הראווה של החנות חפץ כלשהו שרוצה לקנותו מחר, אסור לו לומר למחר אקנה דבר זה. אבל מותר לו להרהר בקניית החפץ, ולהסתכל בסחורה המוצגת בחלון הראווה, מבלי להסתכל במחירים. [אפילו אם אינו קורא את המחירים בפיו]. וכל זה בהולך בדרכו, אבל במקום קיבוץ הסוחרים [שוק] אסור לילך בשבת כדי למצוא סחורה לקנות במוצאי היום.
- ו. מותר ללכת בשבת ברחוב [שאינו מקום השוק] ולהסתכל דרך הליכתו היכן נמצאת חנות מסוימת, גם אם עושה כן כדי להיות מוכן להכנס לחנות בצאת השבת. ובלבד שלא ימתין לצאת השבת ליד פתח החנות.

הודעה משמחת לעם ישראל

מוקד התהילים העולמי "תפארת רפאל" שמח להציג בפניכם לאחר עמל רב את ספר התהילים המדויק והמפואר באותיות מאירות עיניים, כולל טעמי המקרא, ובכריכה מהודרת בצירוף תפילות וסגולות מרבותינו הקדושים.

ניתן להשיג במחיר עלות בטלפון מספר: 1800-260-260

בכל ראש חדש ניתן להתקשר למוקד ולקבל פרקי תהילים קבועים לאמירה בכל החודש יחד עם כלל עם ישראל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
5:20	5:17	5:17	5:19
6:11	6:09	6:09	6:11
6:51	6:48	6:48	6:50

עלון השבוע לעילוי נשמת הצדקת מרת רחל ג'והר כלתיאן בת שרה זביחי ע"ה נפטרה ב-טו' אדר תשס"ה והצלחת כל משפחת כלתיאן ברוחניות ובגשמיות ושכל משאלות ליבם יתגשמו לטובה ולברכה - אמן

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

תְּצַוָּה

(שושן פורים)

הַפְּטָרָה

"וְאַתָּה בֶן אָדָם" יחזקאל מג'

- תלמוד תורה לכנים**
- שיעורי תורה ויהדות לכבנות
  - כולץ וכית מדרש
  - כנסים תורניים
  - קירוב רחוקים
  - מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
  - דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
  - עזרה לנוקמים
  - הדרכה רוחנית לעולים חדשים
  - מוקד עולמי לאמירת תהילים
  - שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל" המשדך: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260